

Rolnummer 858
Arrest nr. 62/95 van 12 juli 1995

A R R E S T

In zake : de vordering tot schorsing van de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd, ingesteld door S. Verbeke.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters L.P. Suetens, H. Boel, L. François, G. De Baets en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de vordering*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 21 juni 1995 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 22 juni 1995, is een vordering tot schorsing ingesteld van de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 maart 1995, door S. Verbeke, wonende te 2000 Antwerpen, Koningsstraat 13.

Bij hetzelfde verzoekschrift vordert de verzoeker eveneens de vernietiging van dezelfde wet.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 22 juni 1995 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 22 juni 1995 heeft het Hof de dag van de terechtzitting bepaald op 4 juli 1995.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de in artikel 76 van de organieke wet vermelde autoriteiten evenals aan de verzoeker en zijn advocaat bij op 26 juni 1995 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 4 juli 1995 :

- zijn verschenen :
 - . de verzoeker in eigen persoon;
 - . Mr. E. Dierickx, *loco* Mr. J. Bourtembourg, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers L.P. Suetens en R. Henneuse verslag uitgebracht;
- zijn de partijen gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepalingen*

De bestreden wet bevat volgende bepalingen :

« Artikel 1. Met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van zesentwintig frank tot

vijfduizend frank wordt gestraft, hij die onder één der omstandigheden bepaald bij artikel 444 van het Strafwetboek, de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd, ontkent, schromelijk minimaliseert, poogt te rechtvaardigen of goedkeurt.

Voor de toepassing van het vorige lid, dient de term genocide te worden begrepen in de zin van artikel 2 van het Internationaal Verdrag van 9 december 1948 inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide.

In geval van herhaling, kan de veroordeelde bovendien overeenkomstig artikel 33 van het Strafwetboek tot de ontzetting worden veroordeeld.

Art. 2. In geval van veroordeling wegens overtreding van deze wet, kan worden bevolen dat het vonnis in zijn geheel of bij uittreksel in een of meer dagbladen wordt bekendgemaakt, alsmede dat het wordt aangeplakt, een en ander op kosten van de veroordeelde.

Art. 3. Hoofdstuk VII van het eerste Boek van het Strafwetboek en artikel 85 van hetzelfde Wetboek zijn op deze wet van toepassing.

Art. 4. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding, alsmede iedere vereniging die op het ogenblik van de feiten ten minste vijf jaar rechtspersoonlijkheid geniet, en die zich, op grond van haar statuten, tot doel stelt de morele belangen en de eer van het verzet of van de gedeporeerden te verdedigen, kunnen in rechte optreden in alle rechtsgeschillen waartoe de toepassing van deze wet aanleiding kan geven.

Art. 5. Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt. »

IV. *In rechte*

- A -

Verzoekschrift

A.1. Tot staving van zijn belang bij het ingediende beroep tot vernietiging beroept de verzoeker zich op twee hoedanigheden.

A.1.1. De verzoeker beweert stichtend lid te zijn van de v.z.w. Vrij Historisch Onderzoek, die tot doel heeft « een historisch en geschiedkundig onderzoek te doen, dit laatste voornamelijk in verband met de geschiedenis van de 20e eeuw, zonder daarbij geleid te worden door dogma's en axioma's » en die blijkens de parlementaire voorbereiding het belangrijkste « doelwit » is van de bestreden wet. Aangezien het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding op grond van artikel 4 van de bestreden wet in rechte kan optreden in alle rechtsgeschillen waartoe de toepassing van die wet aanleiding kan geven, lijdt het geen twijfel dat vroeg of laat zal worden getracht de activiteiten van de vereniging zonder winstoogmerk gerechtelijk stop te zetten.

A.1.2. De verzoeker treedt ook op als individu. Hij staat door zijn herhaalde stellingnamen bekend als revisionist, legde daarover in het openbaar verklaringen af en werd in Nederland reeds vervolgd wegens zijn overtuiging.

Hij wordt rechtstreeks en ongunstig in zijn rechtssituatie geraakt, aangezien hij niet meer openlijk zijn mening kan uiten zonder het risico te lopen te worden vervolgd.

Met betrekking tot de grond van de zaak

A.2.1. In eerste instantie wordt de schending aangevoerd van artikel 24 van de Grondwet.

Artikel 24 van de Grondwet bepaalt dat het onderwijs vrij is en dat elke preventieve maatregel verboden is. Bovendien wordt de gemeenschap opgelegd neutraal onderwijs in te richten.

De bestreden wet heeft een belangrijke invloed op het onderwijs dat verstrekt wordt, meer bepaald wat het geschiedenisonderwijs betreft, en dit is ook de bedoeling. In de parlementaire voorbereiding werd er herhaaldelijk op gewezen dat het de bedoeling is te verhinderen dat jongeren met revisionistische ideeën in aanraking komen.

Nochtans mag er van een onderwijssysteem worden verwacht dat diverse meningen aan bod kunnen komen, en dat jongeren wordt aangeleerd zelf een kritische mening te vormen.

Die wet spreekt zich niet uit over dergelijke « getuigenissen », maar verhindert wel dat in de scholen de andere mening aan bod komt. Het kritische geluid van het revisionisme wordt met die wet volledig geweerd. Dat is een preventieve maatregel ten opzichte van de inhoud van dat onderwijs, en tevens een schending van de neutraliteit ervan.

A.2.2. In tweede instantie wordt aangevoerd dat de bestreden wet strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De bestreden wet, die een strafwet is, maakt een onderscheid tussen twee categorieën van personen, namelijk enerzijds diegenen die een strafbaar feit plegen en kunnen worden vervolgd, en anderzijds degenen die dat niet doen en vrijuit gaan.

Het door de wet gehanteerde criterium van onderscheid is « het ontkennen en/of minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de nazi-genocide ». Nu de termen « onderschatten » en « rechtvaardigen » onmogelijk ondubbelzinnig kunnen worden gedefinieerd, hanteert de wet geen objectief onderscheidingscriterium.

Met de bestreden wet werd een drievoudig doel nagestreefd. De wetgever stond in de eerste plaats een politiek doel voor ogen, doordat de bestreden wet poogt een herleving van het nazisme en het racisme tegen te gaan.

De wet heeft ook een beschermend doel doordat ze de nagedachtenis van de slachtoffers van de holocaust en hun nabestaanden wil beschermen en wil verhinderen dat ze worden beledigd door negationistische meningen.

De wet heeft ten slotte een waarheidslievend doel doordat ze wil verhinderen dat jonge generaties een verkeerd beeld zouden krijgen van het verleden. De holocaust is een historisch feit. Het niet-erkennen ervan is leugenachtig en schadelijk.

De wet houdt echter een schending in van het een ieder gewaarborgde recht op vrije meningsuiting, waarvan de naleving door het Hof op grond van artikel 11 van de Grondwet kan worden getoetst, en dat is neergelegd in artikel 14 van de Grondwet, in artikel 19, 2°, van de Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en in artikel 10 van de Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

De wet stelt geen daad strafbaar, maar wel het uiten van een welbepaalde mening. Strafbaar is immers degene die zegt dat hij van mening is dat de holocaust niet heeft plaatsgevonden, schromelijk minder slachtoffers heeft gemaakt dan beweerd, te begrijpen is in een bepaalde context of een goede zaak was. De wet staat daardoor op gespannen voet met de vrijheid van meningsuiting.

Merkwaardig is ook het feit dat die wet slechts de ontkenning van één welbepaalde genocide strafbaar stelt. Een van de doelstellingen van de wet is de bescherming van de nagedachtenis van de slachtoffers en hun nabestaanden, zodat de vraag rijst waarom de slachtoffers en nabestaanden van de ene genocide wel recht hebben op die bescherming en anderen niet.

De gevolgen van de bestreden wet zijn zeer zwaar. Er is een zware inbreuk op de vrije meningsuiting, die niet alleen de verzoeker zal verhinderen zijn ideeën te uiten en te verspreiden, maar ook het werk zal hinderen van televisiezenders, journalisten, schrijvers en historici. Er wordt onmiskenbaar een historisch dogma opgelegd dat met gevangenisstraf en boete wordt afgedwongen. Dit is een ernstige breuk met de traditie van vrije meningsuiting, zoals die tot op heden in België bestond.

Die inbreuk door de wet op het recht van vrije meningsuiting is onevenredig met elk van de drie nagestreefde doelstellingen.

Wat het door de wet nagestreefde beschermende doel betreft zou de inbreuk op de vrije meningsuiting nog kunnen gerechtvaardigd worden indien ook de slachtoffers en nabestaanden van andere genocides zouden worden beschermd, wat niet het geval is. De wet kent op dat punt een opmerkelijke eenzijdigheid en de inbreuk op het recht van vrije meningsuiting is onevenredig groot ten opzichte van de in tijd en ruimte al te zeer beperkte beschermde groep.

Een ander door de wet nagestreefd doel, namelijk het beschermen van de historische waarheid, wordt niet bereikt. Het is de confrontatie van tegenstrijdige visies die de historische waarheid aan het licht brengt; het is niet aan de wetgever om bij wet af te kondigen hoe de geschiedenis eruitziet. De historische waarheid is geen vaststaand feit en is aan nieuwe inzichten onderhevig. De door de wet gevormde inbreuk op een grondrecht is niet evenredig met het doel de historische waarheid te beschermen. De wet is eerder een hinderpaal dan een bescherming.

Wat ten slotte het door de wetgever nagestreefde politieke doel betreft, kan men zich niet van de indruk ontdoen dat het gevaar voor neo-nazisme en daarmee samenhangend anti-semitisme overroepen is. Zelfs indien het racisme in ons land zou toenemen, kan men zich de vraag stellen of dat niet eerder het gevolg is van een falend overheidsbeleid dan wel van het revisionisme. Er is al herhaaldelijk op gewezen dat het probleem van het racisme samenhangt met een veelheid aan factoren als stadsvlucht, verkrotting, onveiligheid, kansarmoede, cultuurverschillen, godsdienstconflicten, enz. Er kan dus sterk betwijfeld worden of het verbieden van het revisionisme zal leiden tot een vermindering van racistische ideeën. In ieder geval vormt het vermeende effect van de wet op dat punt opnieuw een onevenredig zware inbreuk op de vrije meningsuiting.

A.2.3. Tot staving van de vordering tot schorsing wijst de verzoeker erop dat de door hem aangevoerde middelen ernstig zijn.

Tot bewijs van het door hem gevreesde « moeilijk te herstellen ernstig nadeel » voert de verzoeker aan dat hij persoonlijk op dit ogenblik nog duizenden exemplaren in voorraad heeft van geschriften met revisionistische inslag. Ook de vereniging zonder winstoogmerk waarvan hij stichtend lid is heeft nog een aanzienlijke voorraad revisionistische lectuur. Alhoewel het ongetwijfeld op gespannen voet zou staan met de vrijheid van drukpers, is de kans toch zeer groot dat de gerechtelijke diensten op basis van die wet overgaan tot inbeslagneming van die werken. Het komt dan ook gepast voor dat de wet wordt geschorst.

- B -

Over de ontvankelijkheid

B.1.1. Aangezien de vordering tot schorsing ondergeschikt is aan het beroep tot vernietiging, dient de ontvankelijkheid van het beroep en inzonderheid het voorhanden zijn van het vereiste belang reeds bij het onderzoek van de vordering tot schorsing te worden betrokken.

B.1.2. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.1.3. De verzoeker stelt dat hij in twee hoedanigheden belang heeft bij de vernietiging van de bestreden bepalingen, namelijk als stichtend lid van de v.z.w. Vrij Historisch Onderzoek, waarvan het bestaan door de bestreden wet wordt bedreigd, en als individu dat dreigt te worden vervolgd op grond van diezelfde wet.

B.1.4. Zonder dat moet worden onderzocht of de verzoeker in rechte vermag te treden in naam van de vereniging zonder winstoogmerk, ten bewijze waarvan geen geschrift is voorgelegd aan het Hof, volstaat het, in de huidige stand van de procedure, vast te stellen dat de verzoeker als individu, vanwege de meningen die hij verkondigt en propageert, door die wet rechtstreeks en ongunstig kan worden geraakt.

Wanneer een verzoeker in één van de aangevoerde hoedanigheden doet blijken van het vereiste belang, moet het Hof het belang niet onderzoeken vanuit het oogpunt van zijn andere hoedanigheden.

Over de vordering tot schorsing

B.2. Naar luid van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof dient aan twee grondvoorwaarden te zijn voldaan opdat tot schorsing kan worden

besloten :

- de middelen die worden aangevoerd moeten ernstig zijn;
- de onmiddellijke uitvoering van de bestreden maatregel moet een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kunnen berokkenen.

Daar de twee voorwaarden cumulatief zijn, leidt de vaststelling dat één van die voorwaarden niet is vervuld tot verwerping van de vordering tot schorsing.

Over het moeilijk te herstellen ernstig nadeel

B.3.1. Tot staving van het bestaan van een risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel voert de verzoeker aan dat hij in het bezit is van « een aanzienlijke voorraad revisionistische lectuur », en dat « de kans (...) zeer groot (is) dat de gerechtelijke diensten op basis van deze wet overgaan tot inbeslagname van deze werken ».

B.3.2. Zelfs indien zou worden aanvaard dat het door de verzoeker aangevoerde risico van inbeslagneming reëel is, dan nog stelt het Hof vast dat in elk geval, bij een eventuele vernietiging van de bestreden bepalingen, de teruggave van de door de verzoeker bedoelde geschriften mogelijk is. Het aangevoerde nadeel zou dus niet moeilijk te herstellen zijn. Weliswaar zou de verzoeker in afwachting van die teruggave tijdelijk niet de beschikking hebben over de bedoelde geschriften, wat hem in voorkomend geval zou kunnen hinderen in zijn activiteiten. Dat mogelijke tijdelijke nadeel is echter niet van die aard dat het kan worden aangezien als voldoende ernstig om de schorsing van de bestreden bepalingen te rechtvaardigen.

B.3.3. Uit wat voorafgaat volgt dat één van de twee voor de schorsing vereiste voorwaarden niet is vervuld. De vordering tot schorsing dient derhalve te worden verworpen.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de vordering tot schorsing.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 12 juli 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève